

Täydennys lausuntoon koskien hallituksen esitystä eduskunnalle vankeuslain ja tutkintavankeuslain tupakointia koskevien säännösten muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 165/2020 vp.) täydentämisestä

Lakivaliokunnan asiantuntijakuulemissa 24.11.2022 nostettiin esille kaksi kysymystä, joihin pyydettiin vielä Vankiterveydenhuollon yksikön (VTH) lausuntoa. Ensimmäinen kysymys koski pitkäaikaisempaa nikotiinikorvausvalmisteiden käyttöä erityisesti tilanteissa, joissa tupakointia ei ole tarkoitus lopettaa tai vähentää. Toinen kysymys koski tupakoinnin lopettamista moniriippuvuustilanteissa, joissa potilaalla on tupakoinnin lisäksi esimerkiksi huumausaineriippuvuus.

Nikotiinikorvaushoito on tarkoitettu tupakoinnin lopettamisen tukemiseen. Lääketieteellisesti ei kuitenkaan ole varsinaista estettä käyttää nikotiinivalmisteita pidempään kuin 2–3 kk. Joissain tilanteissa nikotiinivalmisteita on käytetty pitkäaikaisemmin tilanteissa, joissa tupakointi ei ole ollut mahdollista tai näin on voitu vähentää poltettujen savukkeiden lukumäärää. Vankilaoloissa tilanteissa, joissa tupakointia rajoitetaan eikä vanki halua lopettaa tupakointia, mutta kokee kuitenkin vieroitusoireita, nikotiinikorvaushoito kuuluu arviomme mukaan vangin itsensä, ei terveydenhuollon kustantamaksi. Vastaavasti terveydenhuolto ei kustanna tupakoinninkaan kustannuksia huolimatta riippuvuudesta ja vieroitusoireista. Lakiesityksen taloudellisissa vaikutuksissa mainittu 100 000 euron kustannus VTH:n osalta tupakoinnin lopettamista tukevasta lääkehoidosta on laskettu sisältämään erityisesti terveysperusteisesta nikotiinikorvaushoidosta 2–3 kk ajan sekä lääkkeellisestä tupakoinnista vieroittamisen tuesta. Lisäksi Rikosseuraamuslaitokselle on arvioitu määräraha nikotiinikorvaushoitoihin. Mikäli korvattavien nikotiinivalmisteiden myöntämisperusteita em. tavalla laajennetaan, tulee tähän osoittaa myös määräraha.

Käypä hoito -suosituksessa (tupakka- ja nikotiiniriippuvuuden ehkäisy ja hoito) todetaan huumausaineiden käytön altistavan nikotiiniriippuvuudelle. Erityisesti riippuvuus opioideista ja rauhoittavista lääkkeistä liittyy samanaikaiseen nikotiiniriippuvuuteen. Tupakasta vieroitus vähentää palaamista huumausaineiden käyttöön. Samanaikainen tupakasta ja päihteistä vieroitus ilmeisesti lisää tupakasta vieroittumista, eikä se haittaa päihdevieroituksessa onnistumista. Suosituksen mukaan tupakasta vieroituksessa tulee tunnistaa muut samanaikaiset riippuvuudet ja pyrkiä niiden samanaikaiseen hoitamiseen.